

Beslutningsforslag nr. B 100

Folketinget 2014-15

Fremsat den 24. marts 2015 af Christian Juhl (EL), Jørgen Arbo-Bæhr (EL), Stine Brix (EL), Per Clausen (EL), Lars Dohn (EL), Henning Hyllested (EL), Rosa Lund (EL), Johanne Schmidt-Nielsen (EL), Pernille Skipper (EL), Finn Sørensen (EL), Nikolaj Villumsen (EL) og Frank Aaen (EL)

Forslag til folketingsbeslutning om oprettelse af en etikmærkeordning

Folketinget pålægger regeringen at oprette en etikmærkeordning for samfundsansvar, der giver forbrugerne mulighed for at vælge produkter, som i hele produktionskæden er produceret i overensstemmelse med grundlæggende arbejdsretter, baseret på ILO's konventioner og FN's menneskerettighedserklæring. Rettighederne omfatter bl.a. organisationsfrihed og ret til kollektive forhandlinger, et ordentligt arbejdsmiljø og forbud mod overdreven arbejdstid og mod børnearbejde.

Mærkningsordningen skal være statsligt finansieret eller statsligt støttet og skal administreres f.eks. efter samme model som miljømærket Svanen og miljømærket Blomsten, således at der eksempelvis oprettes et etikmærkenævn og et etikmærkesekretariat, som varetager ansøgninger om licenser og overvåger, at kriterierne overholdes. Der skal desuden arbejdes på at skabe samarbejde om et etikmærke på nordisk, europæisk og globalt niveau.

Bemærkninger til forslaget

Den voksende internationale handel og udflytning af store dele af produktionen har desværre i mange tilfælde medført et kapløb mod bunden. Virksomheder placerer deres produktion, hvor det er billigst at producere. Hensynet til grundlæggende arbejdstagerrettigheder må alt for ofte vige for ønsket om lave produktionsomkostninger. Man ser oftere og oftere eksempler på, at varer på hylderne i danske butikker er produceret under utålelige forhold for medarbejderne. Det gælder f.eks. i tekstilindustrien, hvor over 1.100 arbejdere for et par år siden døde under sammenstyrtningen af en tekstilfabrik i Bangladesh, mens de sad og syede tøj til forbrugere i Europa og USA.

I dag har forbrugeren ingen mulighed for at vide, hvordan varer er produceret. Virksomhederne kan holde forbrugeren i uvidenhed om eller i værste fald direkte skjule, at de ikke respekterer grundlæggende arbejdstagerrettigheder, bruger børnearbejde, fyrer fagligt aktive m.v.

Et etikmærke, der kan anvendes af producenter, der sælger produkter i Danmark, vil på samme måde som miljømærkerne og økologimærket gøre det muligt for forbrugeren at vælge produkter, der er produceret under ordentlige vilkår, og fravælge de produkter, som er produceret under umenneskelige forhold. Dette vil samtidig give virksomhederne et øget incitament til at respektere arbejdstagerrettighederne i modsætning til i dag, hvor det alt for ofte er en god forretning at tilsidesætte arbejdstagerrettighederne.

Der findes flere fortilfælde for mærkningsordninger. Miljømærkerne Svanen og Blomsten, som administreres af Dansk Standard på baggrund af kontrakt med Miljøministeriet, har sikret, at forbrugeren kan vælge mere miljørigtige produkter. Organisationsmodellen fra f.eks. disse mærker kan udmærket overføres til et etikmærke.

Der kan således oprettes et etikmærkenævnet og et etikmærkesekretariat under et relevant ministerium, f.eks. Handels- og Udviklingsministeriet. Etikmærkenævnet skal bestå af repræsentanter for ministeriet, fagbevægelsen, forbrugerorganisationer, menneskerettighedsorganisationer, detailhandel og erhverv m.fl.

Etikmærkesekretariatet skal behandle ansøgninger fra selskaber, som ønsker etikmærket på deres produkter, og stå for overvågningen af, at kriterierne overholdes m.v.

Regeringen opfordres ligeledes til at arbejde for, at et etikmærke udbredes til nordisk, europæisk og globalt niveau. Etikmærkenævnet og -sekretariatet skal i så fald administrere sådanne mærker i Danmark, ligesom det er tilfældet for miljømærkerne. Denne indsats skal dog ikke forhindre Danmark i at oprette et selvstændigt nationalt mærke.

Kriterierne, der skal opfyldes, for at producenterne kan få lov at bruge mærket, skal, ligesom det er tilfældet for miljømærkerne, løbende udvikles og revideres af mærkenævnet, for at der kan opnås en stadig større grad af beskyttelse af arbejdstagerrettigheder.

Kriterierne skal dog som minimum omfatte, at varen er produceret i respekt for folkeretten, herunder Genèvekonventionerne, FN's Verdenserklæring om Menneskerettighederne, FN's konvention om borgerlige og politiske rettigheder, FN's konvention om økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder og FN's retningslinjer for menneskerettigheder og erhverv (UNGP).

Kriterierne skal som minimum også omfatte, at varen er produceret med respekt for følgende centrale arbejdstagerrettigheder baseret på ILO-konventionerne:

- 1) Ansættelse sker frivilligt (ILO-konvention nr. 29 og 105).
- 2) Sikker og sundt arbejdsmiljø (ILO-konvention nr. 155).
- 3) Ingen anvendelse af børnearbejde (ILO-konvention nr. 138 og 182).
- 4) Organisationsfrihed og ret til kollektive forhandlinger (ILO-konvention nr. 87, 98 og 135).
- 5) Ingen overdrevne arbejdstider (ILO-konvention nr. 1).
- 6) Ingen diskrimination i ansættelsen (ILO-konvention nr. 100 og 111).
- 7) Løn, der sikrer en tilstrækkelig levestandard (ILO-konvention nr. 26, 95 og 131).

Kravene skal gælde i alle led af produktionsprocessen, dvs. både for leverandører og for kæden af underleverandører. Og virksomhederne skal gøre oplysninger om produktionsfaciliteter og underleverandører tilgængelige for mærkningssekretariatet.

Etikmærkesekretariatet skal ligeledes kunne foretage uanmeldte besøg på tilknyttede virksomheder i ind- og udland for at sikre, at de lever op til mærkets kriterier.

Tilsyn og vurdering af, om kravene overholdes, bør ske i samarbejde med relevante fagforbund, de globale fagforbund og myndighederne i produktionslandet. Der skal også være en mekanisme, som muliggør, at fagforeninger og andre aktører kan anmelde virksomheder for brud på kriterierne, og som gør, at der følges op med grundige undersøgelser. Det kan eksempelvis være ved mæglings- og klageinstitutionen for ansvarlig virksomhedsadfærd OECDs kontaktpunkt i Danmark.

Alt sammen for at sikre mærkets troværdighed.

Hvis det opdages, at en virksomhed eller en underleverandør ikke lever op til kravene, kan der – som alternativ til straks at fjerne retten til brugen af etikmærket – udarbejdes en handlingsplan med en kortsigtet tidsramme, der kan sikre, at virksomheden igen kommer i overensstemmelse med kravene. Hvis virksomheden ikke inden for tidsfristen lever op til handlingsplanen, fratages virksomheden retten til at bruge mærket.

Der er sket en betydelig udbredelse af mærkninger inden for miljø og økologi, og det er således forslagsstillernes

holdning, at det er på tide at oprette et egentlig etikmærke hurtigst muligt.

Skriftlig fremsættelse

Christian Juhl (EL) m.fl.:

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om oprettelse af en etikmærkeordning.

(Beslutningsforslag nr. B 100)

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.